

**Wandelweg nr. 11 :
Les Hatilles :
La Roche-En-Ardenne
Merktken **

biedt het Ardense landschap, dat sinds mensenheugenis zowel door de elementen als door mensenhanden is geboetseerd, langs het hele traject van deze wandelweg de rustgevende charme van zijn diepe bossen.

Vertrekpunt : De Kapel van Hubermont
Hoogte : 410 m
Afstand : 8 Km
Approximatieve duur : 3 u 00
Moeilijkheidsgraad : moeilijk (groot hoogteverschil)
Kenmerken : bos - prachtige uitzichten - laarzen bij vochtig weer

Hubermont is een gehucht dat hoofdzakelijk bestaat uit twee parallel lopende straten, met aan de benedenkant een dichte kern van vaak interessante hoeses in donkere leisteen. Bij het verlaten van het dorp, openbaart zich voor u het imposante en typische Ardense landschap.

De Ardennen worden gevormd door de volledige zuidkant van het Waalse Gewest. Vaak heeft men het over de Ardennen als benaming voor alles wat zich in België ten zuiden van Namen bevindt. Toeristische benaming? Of een afwijking te wijten aan de nabijheid van het Franse departement "les Ardennes"? Geografisch en geologisch gezien, bestaat er maar één streek die de Ardennen wordt genoemd (*silva Arduenna* in het Latijn)! Het woord verwijst naar het hoogland en de diep ingesneden valleien. De grond, op een ondergrond van rotssteen, is van bescheiden kwaliteit. Temidden van de immense wouden heerst een ruw klimaat. De ondergrond bestaat hoofdzakelijk uit zandsteen en leisteen. Ten opzichte van de meer noordelijk gelegen natuurlijke regio's, is de löss minder overvloedig, de grond minder vruchtbaar en de bevolkingsdichtheid lager. De bossen bedekken een groot deel van de oppervlakte.

De Ardennen vormen het hoogstgelegen gebied van Wallonië. Daar zijn de valleien het diepst ingesneden. De uitholling door de rivieren ging, in het bijzonder voor de Boven-Ourthe, gepaard met de ontwikkeling van zeer uitgesproken ingesloten meanders die van noord naar zuid lopen. Samen met de diepe valleien en de immense bossen zorgen deze meanders voor het ruwe en aantrekkelijke karakter van het Ardense landschap (foto 1). In het Waalse gebied waar we ons nu bevinden, wordt de geomorfologie vooral bepaald door de erosie die de rotsen min of meer makkelijk aantast, afhankelijk van de aard van de rotsen en volgens een proces dat afhankelijk is van het klimaat.

De mens heeft ook een belangrijke rol gespeeld voor de vorming van het landschap. In het begin van de vorige eeuw bestond het bos alleen uit onderhout dat eigendom was van de gemeente. De gemeente stelde percelen ter beschikking van haar inwoners. De toebedeelde oppervlakte was afhankelijk van het aantal inwoners in het gezin en de plaats ervan werd vaak bepaald bij loting. Men sprak van « *le bois d'aisance* » (het hout van de welstand) dat werd gebruikt als brandhout. In de lente, vanaf het ogenblik dat het sap begon te werken, werd de schors van de eiken door de inwoners geoogst. Ze verkochten die dan in de leerlooierijen van La Roche en Houffalize die looizuur gebruikten voor het behandelen van dierenhuiden. Het looien is het proces waarbij een onbewerkte, stijve en voor bederf vatbare huid wordt omgevormd tot een soepel en onbederfelijk materiaal: leder en bont.

Waarschijnlijk zijn het onze prehistorische voorvaders die al heel vroeg ontdekten hoe ze de huid van hun prooien moesten looien...

Sindsdien was de evolutie van het bos afhankelijk van economische factoren. Volledige bossen werden aangeplant met coniferen (gewone sparren, douglassparren, lorken) (foto 2). Een veertigtal jaar geleden nog was er een grote vraag naar de gewone spar in de kolenmijnen. Nu er geen kolenmijnen meer zijn, is dat niet meer het geval. Deze soort van ontginning ging bovendien gepaard met een aantal nadelige gevolgen zoals de verzuring van de grond door de ontbinding van de naalden. Overigens heeft de slechte conjunctuur een crisis veroorzaakt in de sector. Vandaag de dag geeft de regering subsidies aan de bosbouwers die loofbomen aanplanten. Onder de loofbomen bestaan er, naast de gebruikelijk verbouwde soorten die hout leveren van uitstekende kwaliteit zoals de eik (gesteeld, ongesteeld of rood) en de beuk, een hele reeks soorten die vroeger als minderwaardig of secundair werden beschouwd. Sinds enkele jaren worden ze aangeduid onder de soortnaam "edelhout" en hun hout in zeer gevraagd voor bijzondere en lucratieve toepassingen. Tot deze houtsoorten

behoren de gewone es, de gewone esdoorn (foto 3), de wilde kersenboom (foto 4), de zwarte els, de elsbes en de walnotenboom. Al deze soorten die vaak hoge eisen stellen wat de fysische en chemische eigenschappen van de grond betreft, hebben zeer interessante kenmerken : ze groeien snel, brengen hout voort van hoge technologische en esthetische waarde dat gebruikt kan worden voor hoogwaardige toepassingen (meubels, kunstvoorwerpen, afrolling, ...).

Bij het bereiken van de Ourthe , ziet u stroomafwaarts op de linker oever van de Ourthe de site van de *Hatilles*, een beboste heuveltop van 50 hectare die in 1572 een achterleen van het graafschap La Roche was. Als men de Ourthe volgt en rond de heuveltop wandelt, komt men bij een plaats die luistert naar de naam « la grègne » (de schuur). Het is een natuurlijke uitholling in de rotsen, waar de rogge werd gedorst die afkomstig was van de van kreupelhout gezuiverde omliggende gronden. Op de rots ziet men nog steeds de sporen van de wielen van de karren die aanreden van bij de rivier dicht bij de « grègne ».

